

Keeleameti 2021. aasta tegevuse aruanne

I. Ülevaade keeleseaduse täitmise järelevalvest 2021. a

Keeleamet on Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisalas tegutsev valitsusasutus, mis teeb riiklikku järelevalvet keeleseaduse ning teiste keeleoskust ja keelekasutust reguleerivate õigusaktide täitmise üle ning osaleb keelepoliitika väljatöötamises ja elluviimises.

2021. aastal töötas Keeleameti 19 inimest, neist 11 otseselt keeleseaduse täitmise järelevalvega tegelevat ametnikku. Ametile eraldati 2021. aastal riigieelarvest tegevuskuludeks 645 380 eurot.

Peamised tegevusvaldkonnad olid töötajate ja ametnike eesti keele oskuse kontroll, eesti keele kasutamise nõuete täitmise kontroll seadusega määratud valdkondades ning eesti keele tasemeeksamiks ettevalmistavate täienduskoolitusasutuste õppekavade ja koolitusasutuste tegevuse vastavuse hindamine täienduskoolituse standardis sätestatud nõuetele.

Ametnike või töötajate eesti keele oskuse kontrollimisel koostati 2021. a jooksul kokku 2514 kontrollakti, aasta jooksul saadeti keeleseaduse täitmise järelevalve eri valdkondi puudutavates küsimustes välja ühtekokku 2838 kirja. Sunniraha rakendati 584 korral (sh ühel korral juriidilise isiku suhtes) kogusummas 31 945 eurot.

II. Eesti keele oskuse nõuete täitmise järelevalve

Keeleoskuse nõuete täitmise järelevalves koostati kokku 2514 kontrollakti. Esmakontrollis kontrolliti 818 töötajat, neist 156 (19%) keeleoskus vastas nõutavale tasemele. Eksami sooritamise ettekirjutus tehti 641 töötajale ja ettekirjutus täiendada eesti keele oskust 21-le. Esmakontrolli käigus tehti sunniraha hoiatus 342-le kontrollitavale. Järelkontrollis ilmses, et 1696 töötajast oli ettekirjutuse täitnud 116 (7,1%). Sunnirahahoiatus tehti 958-le kontrollitavale. Seoses töölepingu lõppemisega (või ametikoha tööülesannete muutumise/madalamaale ametikohale viimisega) lõpetati järelevalvemenetlus 310 töötaja suhtes.

Hariduse valdkonna töötajate eesti keele oskust kontrolliti 19 koolis Tallinnas ja Harjumaal ning Tartus (Lasnamäe Vene Gümnaasium, Tallinna Läänemere Gümnaasium, Tallinna Mustamäe Reaalgümnaasium, Haabersti Vene Gümnaasium, Tallinna Linnamäe Vene Lütseum, Tallinna 53. keskkool, Ehte Humanitaargümnaasium, Tallinna Kesklinna Vene Gümnaasium, Mustjõe Gümnaasium, Tallinna Õismäe Vene Lütseum, Tallinna Tõnismäe Realkool, Tallinna Kadaka Põhikool, Tallinna Mahtra Põhikool, Tallinna Lasnamäe Põhikool, Karjamaa Põhikool, Paldiski Vene Põhikool, Keila Kool, Maardu Gümnaasium ning Tartu Aleksander Puškini Kool), 8 erakoolis (erakool Garant, MTÜ Vivere Kool, Edu Valem MTÜ, Eesti Euro Ühing MTÜ, MTÜ kool 21. sajandil, MTÜ Teeviit Eurokool Eurogümnaasium, SA Avatud Kool, Sakala Eragümnaasium) ja ühes kutseõppeasutuses (Tallinna Lasnamäe Mehaanikakool).

Ida-Virumaal kontrolliti keeleoskust 8 koolis (Narva 6. Kool, Narva Kreenholmi Gümnaasium, Narva Paju Kool, Narva Täiskasvanute Gümnaasium, Narva Vanalinna Riigikool, Narva Õigeusu Gümnaasium, Narva-Jõesuu Kool, Sillamäe Kannuka Kool), kolmes kutsehariduskeskuses (Ida-Virumaa Kutsehariduskeskuse Sillamäe, Narva ja Jõhvi õppekoht), lisaks kontrolliti keeleoskust Pärnu Tammsaare Koolis, Peipsi Gümnaasiumis ja Valga Priimetsa koolis.

Keeleoskust kontrolliti 25 lasteaias Tallinnas (Allika, Arbu, Raadiku, Asunduse, Delfiin, Ülemiste, Sinilill, Vindi, Lehola, Paekaare, Päevalille, Südameke, Sõbrakese, Kelluke, Pae, Järveotsa, Kadaka, Kivimurru, Linnamäe, Pallasti, Muhu, Kirsi, Kadrioru, Suur-Pae, Naksitrallid), 5 lasteaias Harjumaal (Paldiski Lasteaed Sipsik, Rummu Lasteaed Lepatriinu, Maardu lasteaiad Rukkilill ja Sipsik, Muuga Lasteaed); 33 lasteaias Ida-Virumaal: Narvas (17),

Kohtla-Järvel (10), Jõhvis (3), Püssis (1), Kiviõlis (1) ja Sillamäel (1) ning mujal Eestis 5 lasteaias: Kallastel (1), Tartus (2) ja Valgas (2), samuti 3 eralasteaias (Kohtla-Järve eralasteaed Mesimumm, MTÜ Edu Valem, MTÜ Juudi Lasteaed (LA Aviv)).

2021. aastal kontrolliti koolides ja lasteaedades esmakontrollis 425 töötaja keeleoskust. Nõutavale tasemele vastas 85 haridustöötaja keeleoskus, ettekirjutus tehti 340 töötajale.

Järelkontrollis kontrolliti 1273 töötaja varasemate ettekirjutuste täitmist. Ettekirjutuse oli täitnud 98 töötajat (7,7%), 241 varem kontrollitud töötajaga (18,9%) oli tööleping lõpetatud.

Uus ettekirjutus tehti 934 töötajale, sunnirahahoiatus tehti 820 töötajale ja sunniraha rakendati 509 töötaja suhtes.

Tervishoiu ja sotsiaalhoolekande valdkonnas kontrolliti keeleoskuse nõuete täitmist 21 hambaraviteenust osutavas ettevõttes Tallinnas. Kontrolliti 224 hambaarsti või õe eesti keele oskust tõendavaid dokumente; tegelikku eesti keele oskust kontrolliti 72-l arstil või õel, kellest kolme eesti keele oskus vastas nõuetele. Esmakontrollis kontrolliti ka AS Hoolekandeteenused Ida-Virumaa üksuste (Sillamäe, Ahtme, Sinimäe, Jõhvi Kodu) töötajate eesti keele oskust. Koguti andmeid AS Lõuna-Eesti Hooldekeskuse administratsiooni ja hallatavate kodude töötajate keeleoskuse kohta (kokku 251 töötajat, kellest kõigi andmed vastavad kehtestatud keeleoskuse nõudele).

Tervishoiu ja sotsiaalhoolekande töötajate keeleoskuse esmakontrolli käigus tuvastati, et 14 töötaja eesti keele oskus vastab nõutud tasemele, 147-le tehti ettekirjutus. Kokku koostati 161 esmakontrolli akti, 26 juhul tehti sunniraha hoiatus.

Meditsiini-asutustes järelkontrolliti varem tehtud ettekirjutuse täitmist, 18 töötajat ei olnud ettekirjutust täitnud, neljaga oli töösuhe lõpetatud. Valga haigla meditsiiniõdedele tehtud ettekirjutuste täitmise kontrollis selgus, et kõik viis ettekirjutust olid täitmata. Samuti oli täitmata Rakvere haigla arstile tehtud ettekirjutus ja rehabilitatsioonikeskuse Lapssi OÜ kolmele töötajale tehtud ettekirjutus. Ka kahel OÜ Euroapteegi Kotka Keskuse apteegi töötajal pikendati ettekirjutuse tähtpäeva. Kokku koostati meditsiini valdkonnas 22 järelkontrolli akti.

Politsei- ja Piirivalveameti Ida Prefektuuris kontrolliti 62 politseiametnikule varem tehtud ettekirjutuse täitmist. Ettekirjutuse oli täitnud 5 politseiametnikku. 44 politseiametnikule tehti uus ettekirjutus sooritada ametikohal nõutav C1-taseme eksam. 41 politseiametniku suhtes rakendati sunniraha. 13 juhul menetlus lõpetati seoses teenistuse lõppemisega.

Põhja Päästkeskuse töötajate keeleoskuse järelkontrollis lõpetati 5 päästetöötaja suhtes menetlus seoses töölepingu lõppemisega ja Kiviõli päästekomando ühele töötajale tehti ettekirjutus täiendada keeleoskust.

Turvätöötajate keeleoskust kontrolliti esmakontrollis kaebuste lahendamiseks kahes turvafirmas (GRIFS OÜ, Viking Security AS) ning järelkontrollis ühes turvafirmas (Skarabeus Julgestusteenistuse AS). Esmakontrolliakte vormistati kolm, neist kaks ettekirjutusega sooritada ametikohal nõutav eesti keele eksam, ühe töötaja eesti keele oskus vastas nõuetele. Järelkontrolliaktiga lõpetati menetlus töölepingu lõppemise tõttu 5 töötaja suhtes.

Müügi- ja kaubandustöötajate eesti keele oskust kontrolliti kokku 427 korral, sh esmakontrollis 149 ja järelkontrollis 278 korral. Esmakontrollis tuvastati, et 149-st kontrollitud töötajast vastas 21 töötaja keeleoskus kehtestatud nõuetele (14%), 127 töötajale tehti tasemeeksami sooritamise ettekirjutus, ühele ettekirjutus täiendada eesti keele oskust. Sunniraha hoiatus tehti esmakontrolli aktiga 26-le kaubandustöötajale. Järelkontrollis ilmnas, et 278-st varem ettekirjutuse saanud töötajast oli selle täitnud 16 töötajat (5,75%). Töölepingu lõppemise või madalamale ametikohale viimisega seoses lõpetati 127 töötaja suhtes menetlus. Sunniraha hoiatus tehti 83 ja rakendati 32 kontrollitava suhtes.

Keeleoskust kontrolliti Maxima Eesti OÜ 17 kaupluses Tallinnas, Tartus, Kohtla-Järvel, Jõhvis, Valgas ja Võrus, Rimi Eesti Food AS-i 16 kaupluses Tallinnas, Sakus ja Sillamäel, kahes AS Prisma Peremarketi kaupluses, kolmes Selver AS-i kaupluses, kahes Harju Tarbijate Ühistu kaupluses (Lasnamäe Maksimarketis ja Mustakivi Konsumis); kaebuste lahendamiseks DEPO DIY EE OÜ-s, Jõhvi Tööriistamarketis, OG Elektra AS Majaka Grossi Toidukaubad Majaka kaupluses, OÜ Marieli kaubanduse Westmani äris, Nirodema UAB müügikioskis, Sanitex OÜ Promo kauplus-laos, Weld&Build OÜ ja Yuan Homy OÜ kaupluses Aili Gang.

Teenindajate keeleoskust kontrolliti viies toidlustusettevõttes ja kahes majutusasutuses (Cin Cin OÜ, FS Suchi, OÜ Ahadeli, Citybrand OÜ, OÜ Kai Hestia, ISCO DAMAK OÜ, Narva-Jõesuu Noorus OÜ spaahotell). **Muus, eespool nimetamata teeninduse valdkonnas** (kinnisvara, iluteenused, juuksur, finantsvahendus, olmeteenindus) kontrolliti töötajate keeleoskust 7 ettevõttes. Esmakontrollis kontrolliti 77 teenindaja keeleoskust ja tehti 42-le neist eksami sooritamise ettekirjutus. Järelkontrollis selgus, et 28 kontrollitust on kaks ettekirjutuse täitnud, neljale töötajale tehti uus ettekirjutus ning 22 töötaja menetlus lõpetati töölepingu lõpetamise tõttu.

Ühistranspordi valdkonnas kontrolliti kaebuse lahendamiseks ühe AS Tallinna Linnatransport töötaja eesti keele oskust ja vormistati akt ettekirjutusega sooritada eesti keele eksam. AS Eesti Raudtee kahele uuele töötajatele tehti samuti ettekirjutus sooritada eesti keele eksam. AS Eesti Raudtee töötajatele varem tehtud ettekirjutuste täitmise kontrollimisel selgus, et 17 ettekirjutuse saanud töötajast lõpetati menetlus kahe töötaja suhtes seoses töölepingu lõppemisega, teistele tehti uus eksami sooritamise ettekirjutus. Järelkontrollis tuvastati, et 4 taksojuhiga on töösuhe lõpetatud ning sellega lõpetati ka järelevahtemenetlus.

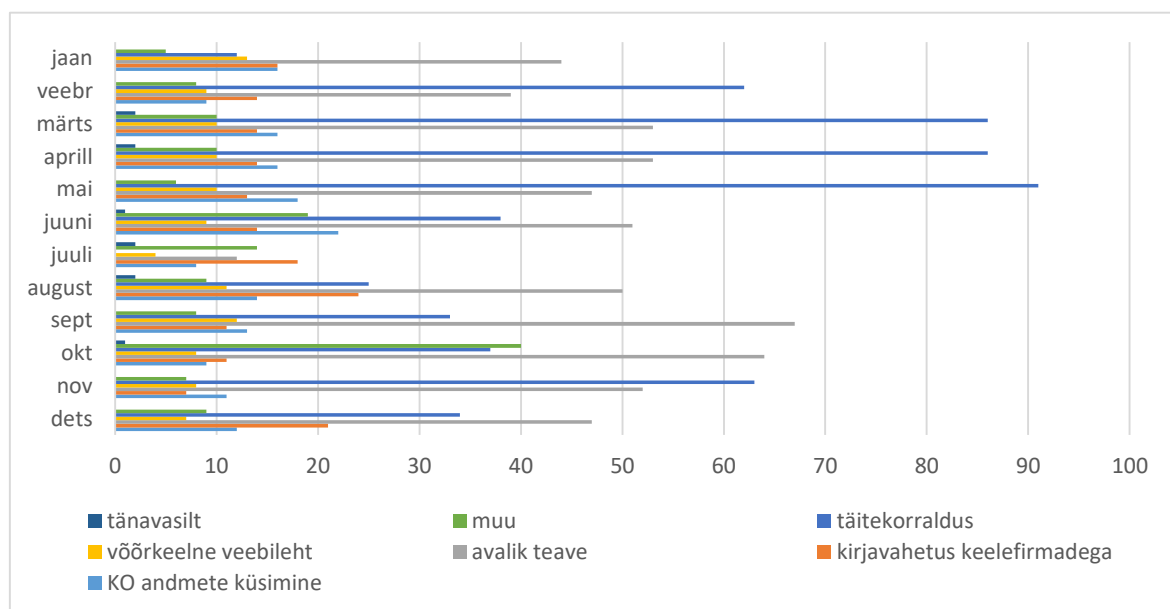
Ühistranspordi valdkonnas koostati kokku kolm esmakontrolli akti ettekirjutusega sooritada eksam ja 16 juhul pikendati järelkontrollis eksami sooritamise tähtaega ning 6 juhul lõpetati menetlus seoses töölepingu lõppemisega.

III. Eesti keele kasutamise nõuete täitmise järelevaht

Aasta jooksul saadeti keeleseaduse nõuete täitmise kontrollimisel välja 2838 kirja, milles küsiti töötajate keeleoskuse andmeid, selgitati avaliku teabe ja reklaami, tarbijateabe ja tooteinfo ning kohanimede keelenõudeid, suheldi keelefirmadega ning rakendati erinevaid mõjutusvahendeid. Ligi pooled kirjadest olid seotud avaliku teabe või tarbijateabe eestikeelsuse nõude rikkumisega (eestikeelse teabe või teeninduse puudumine).

Rikkumiste tuvastamisel selgitati keeleseaduse nõudeid ning anti tähtaeg puuduste kõrvaldamiseks. Üldjuhul täideti keeleametniku ettepanek määratud ajaks, põhjendatud taotluse korral andis keeleametnik lisaega.

2021. aastal keeleametnike väljasaadetud kirjad valdkondade kaupa

Eesti keele tasemeeksamiks ettevalmistamisele suunatud täienduskoolitusasutuste tegevuse järelevalve ja hindamisega seotud kirjad puudutasid tegevusloa taotlemist, õppekavade vastavuse hindamist, õpetajate kvalifikatsiooninõuetele vastavuse hindamist ning hinnangut õpetegevusele (külastatud tundide analüüs jms).

Eesti keele kasutamise nõuete täitmise järelevalves kontrollisid keeleametnikud avaliku teabe ja reklaami ning asjaajamise, samuti tarbijateabe suhtes sätestatud nõuete täitmist kõikjal üle Eesti, ennekõike linnades (Tallinn, Tartu, Pärnu, Rakvere, Haapsalu, Rapla, Türi, Märjamaa, Keila, Maardu, Paldiski, Kuressaare, Narva, Sillamäe, Kohtla-Järve, Jõhvi, Kiviõli, Kunda, Viljandi, Valga, Võru, Elva, Otepää, Põlva, Tõrva), kuid rikkumisi tuvastati ka väiksemates asulates (Harjumaal Järveküla, Peetri, Astangu, Mõigu, Saku, Raplamaal Käru), Ida-Virumaal Toilas, Kohtla-Nõmmel, Pärnu- ja Läänemaa valdades.

Avaliku teabe keelekasutust kontrolliti ka mitmel suurüritusel (Tallinna jõuluturg ja maakondlikud jõululaadad, Valga miiklilaat, TourEst, Vironia ja Virula laad, gurmeeüritus „Maitsev Tartu 2021“ jms). Avaliku teabe ja laadakauplejate keeleoskuse kohta tehtud tähelepanekud edastati ürituse korraldajatele, et neid arvestataks järgmisel aastal.

Kakskeelseid tänavanimesilte leiti Tallinnas, Kiviõlis, Põltsamaal, Valgas, Türil, Mõisakülas, Suure-Jaanis, Kärklas, Viimsis ja Sael. Kohalikule omavalitsusele saadeti kiri ettepanekuga viia tänavanimesilt kooskõlla keeleseaduse ja kohanimeseaduse nõuetega.

Avalikkusele suunatud veebilehete nõuetele vastavuse järelevalves pöörati tähelepanu keelekasutusele ja õigekirjale, samuti jälgiti, kas veebileht avaneb eestikeelsena. Aasta jooksul vaadati üle 1247 veebilehte, millest 1097 vastas nõuetele. 150 veebilehe pidajale saadeti puuduste kohta kiri (veebileht oli võõrkeelne ega sisaldanud kokkuvõtvat eestikeelset teavet ettevõtja tegevusvaldkonna kohta, kirjakeele normi eirav keelekasutus). Puuduste kohta saadeti veebilehe pidajale märgukiri, määrates tähtaja vigade parandamiseks.

IV. Täiskasvanute eesti keele õppesüsteemi edendamine

Euroopa Sotsiaalfondi uuel toetusperioodil pakutava keeleõppe kavandamiseks selgitati välja haridustöötajate kui prioriteetse sihtrühma keeleõppevajadus. Kohalikelt omavalitsustelt ja haridusasutustelt küsiti täpsustavaid andmeid nende pedagoogide kohta, kelle keeleoskus ei vasta keeleseaduse alusel kehtestatud tasemele. Saabunud vastustest selgub, et lasteaedades, üldhariduskoolides ja huvikoolides vajab või soovib (keeleametniku, tööandja või töötaja enda hinnangul) eesti keele õpet enam kui 2300 inimest.

Keeleamet sai 2021. aastal toetada haridustöötajate keeleõpet riigieelarvelise tegevustoetuse abil. Tegevustoetus anti MTÜle Eesti Keelepööre, kes pakkus Ida-Virumaa õpetajatele kaht täienduskoolitust, kus eesti keele õpe oli kombineeritud õpetajate erialaste teadmiste süvendamise ja tänapäevaste õpimeetodite tutvustamisega. Täienduskoolitusel osalenud 40 õpetaja hinnangul täitis koolitus oma eesmärgi.

Edasise tegevuse kavandamiseks paluti koolitusasutuste arvamust koolitustegevuses ilmnenud probleemide ning toetus- ja koolitusvajaduse kohta.

Keeleameti ülesanne on koordineerida riigikeele nõukoja tööd. Riigikeele nõukoda on täiskasvanute eesti keele õppe korraldust koordineeriv mitteametlik kogu, mille eesmärk on vahetada infot pakutava täiskasvanute eesti keele õppe ja õpet toetavate teenuste kohta, koondada keeleõppe vajaduse ja pakkumise tervikpilt ning tegeleda keeleõppe eesmärkide ja tulemuslikkusega, et riigi pakutav tugi täiskasvanute eesti keele õppele vastaks ühiskonna ja õppijate vajadustele. Ülevaade nõukoja 2021. aasta tegevustest on avaldatud Haridus- ja Teadusministeeriumi [veebilehel](#).

Andmed haridustöötajate kohta, kelle keeleoskus ei vasta kehtestatud nõuetele

Omavalitsus	A2-tase	B1-tase	B2-tase	C1-tase	Kokku
Harjumaa					
Keila linn		1	2		3
Lääne-Harju vald	3	3	12	5	23
Maardu linn	9	1	49	6	65
Tallinn					
Tallinn/Haabersti	8		44	3	55
Tallinn/Kesklinn	3		32	2	37
Tallinn/Kristiine	3		12		15
Tallinn/Lasnamäe	29	9	213	15	266
Tallinn/Mustamäe	18	1	71	7	97
Tallinn/Nõmme	1		2		3
Tallinn/Põhja-Tallinn	15	4	64	9	92
Tallinn kokku	77	14	438	36	565
Harjumaa kokku	89	19	501	47	656
Ida-Virumaa					
Jõhvi vald	7		20	3	30
Kohtla-Järve linn	77	20	234	36	367
Lüganuse vald	1	2	28	8	39
Narva linn	167	77	458	60	783
Sillamäe linn	65	68	164	29	326
Ida-Virumaa kokku	317	167	904	136	1524
Jõgevamaa					
Mustvee vald	4		6	4	14
Jõgevamaa kokku	4		6	4	14
Pärnumaa					
Päru linn	1		4	5	10
Pärnumaa kokku	1		4	5	10
Raplamaa					
Kohila vald			2		2
Raplamaa kokku			2		2
Tartumaa					
Tartu linn	15	2	47	24	88
Tartumaa kokku	15	2	47	24	88
Valgamaa					
Valga vald	1		7	6	14
Valgamaa kokku	1		7	6	14
Eesti kokku	427	188	1471	222	2308

Keeleoskust tasemel A2 nõutakse koolieelse lasteasutuse õpetaja abidelt, B1-taset valitsuse keelemäärus üheltki haridustöötajate grupilt ei nõua, kuid on koole, kes on oma abiõpetajatele või sarnase staatusega töötajatele selle taseme kehtestanud. Keeleoskust tasemel B2 nõutakse koolieelse lasteasutuse ning üldhariduskooli õpetajatelt; keeleoskust tasemel C1 nõutakse kooli- ja lasteaiajuhtidelt (direktorid ja nende asetäitjad/õppealajuhatajad), samuti eesti keele ja eesti keeles õpetavatelt õpetajatelt.

V. Täienduskoolitusasutuse pidaja tegevuse vastavuse kontroll õigusaktides kehtestatud nõuetele

2021. aastal jätkati järelevalvet eesti keele kursuseid korraldavate koolitusasutuste tegevuse üle õppekavade vastavuse hindamise ning keeletundide külastamisega.

24.01.2022 seisuga on haridus- ja teadusministeeriumilt tegevusloa saanud 121 koolitusasutust, neist 50 koolitusasutust korraldab keeleõpet kõigil neljal keeleoskustasemel, 47 koolitusasutust A2-, B1- ja B2-tasemel; 13 koolitusasutust pakub A2- ja B1-taseme kursuseid ja 7 koolitusasutust ainult A2-taseme eesti keele kursuseid.

Suurem osa koolitusasutusi tegutseb Tallinnas või Ida-Virumaal (Narva, Kohtla-Järve, Jõhvi, Sillamäe), aga eesti keele õpet pakutakse ka Haapsalus, Võrus ning Valga- ja Jõgevamaal.

Koolitusasutustes tegutseb kokku 531 eesti keele õpetajat, kelle kvalifikatsioon vastab seaduses sätestatud nõuetele. Neist 102 õpetajat tegutseb samal ajal mitmes koolitusfirmas; 12 õpetaja nimi on enam kui viie keeleõppefirma õpetajate nimekirjas.

Aasta jooksul hinnati 17 koolitusfirma taotlust tegevusloa saamiseks (kokku 31 õppekava). Regulaarselt täiendati Keeleameti kodulehel heakskiidu saanud koolitusfirmade nimekirja ning koolitajate andmeid. Aasta jooksul esitasid kokku 8 koolitusfirmat taotluse tegevusloa muutmiseks, sh moodulite siseseviimiseks. 90% taotlustest muutmise kohta sai heakskiidu.

Õppetegevuse vastavust Keeleameti heakskiidu saanud ning Haridus- ja Teadusministeeriumi kinnitatud õppekavale hinnati nii plaanilise järelevalve käigus kui ka Eesti Töötukassa ettepanekul. Tallinnas, Narvas ja Paldiskis külastati kontakttundi või vaadeldi veebi vahendusel kokku 15 koolitusasutuses tunde eesmärgiga hinnata koolituse tõhusust, õppetöö üldist korraldust, tunni vastavust kinnitatud õppekavale, õpetaja ettevalmistust tunniks, õpperühma taseme ühtlust, tehniliste vahendite kasutamist, õppijate kontakti õpetajaga, õppijate õpimotivatsiooni ja osalemise aktiivsust. Enne tundi vesteldi õpetaja, koolitusasutuse juhi ning õppijatega, õppijad täitsid ka tagasisidelehe senise eesti keele õpikogemuse ning rahulolu kohta praeguse kursusega.

Külastuse tulemused vormistati eelaktis, mis saadeti koolitusasutuse juhile tutvumiseks. Pärast koolitusasutuse juhi selgituste saamist vormistati akt tunni külastamise käigus märgatud puuduste kohta ja määrati tähtaeg nende kõrvaldamiseks.

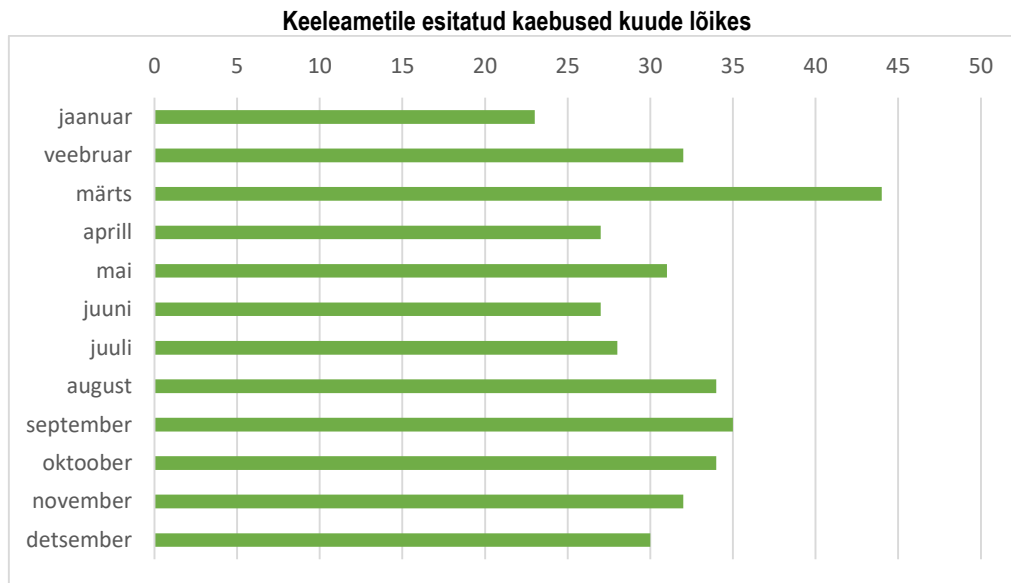
Kõige sagedasemate puudustena märgiti, et tundides ei kasutata aktiivõppemeetodeid, ei arendata kõiki osaoskusi, sh eriti rääkimisoskust, tunnid on liialt õpikukesksed, õpetaja ei paranda õppija vigu ning paaril korral märgati ka õpetaja enda keeles vigu. Siiski jäi tundide külastamisest positiivne üldmulje. Ühe koolitusasutuse puhul tekkis kahtlus, et õppijatel on vähe lootust kursuse lõpuks tasemeeksam (B1) edukalt sooritada. Eesti Töötukassa palvel hinnati koolitusfirmade õppekavasid ja koostati eksperdihinnang.

VI. Kaebuste lahendamine ja teabenõuetele vastamine

2021. aasta jooksul sai Keeleamet kokku **386** kaebust (e-kirja või telefoni teel ning kodulehe kaudu). Kõige rohkem kaebusi (162 korral e 42%) esitati keeleoskamatute teenindajate peale, 83 kaebust esitati võõrkeelse avaliku teabe kohta ning 28 kaebust võõrkeelse veebilehe peale. Kümnekond kaebust tuli telekanalite võõrkeelse reklaami peale, raadio- või telejaamade vigase või võõrapärase keelekasutuse kohta. Teateid kakskeelsete tänavanimisiltide kohta saabus seitsmel korral.

Kaebusi saabus ka ainult võõrkeelse valimisreklaami, toote eestikeelse kasutusjuhendi puudumise, telesaadete ebatäpse või kehva kvaliteediga tõlke kohta; samuti eestikeelsete subtiitrite puudumise kohta Narva ja Kohtla-Järve kinodes.

Kaebuste menetlemisel kontrolliti asjaolusid ja tehti ettepanek rikkumine kõrvaldada. Kaebuse esitajat teavitati menetluse alustamisest või kaebuse käiguta jätmisest juhul, kui kaebuse asjaolud ei leidnud kinnitust.

Keeleamet sai aasta jooksul **103 kirjalikku teabenõuet**. Kõige sagedamini puudutasid teabenõuded keeleoskustasemete kohaldamist eri ameti- ja töökohtadele, eri aegadel välja antud keeleoskustunnistuste (kategoriatunnistused, alg-, kesk- ja kõrgtaseme tunnistused) kehtivust ja nende vastavust EN keeleoskustasemete skaalale, samuti tasemeeksami sooritamise vabastamise tingimusi (nt kas inimene, kes on omandanud põhihariduse eesti keeles, keskkariduse aga vene keeles, peab eesti keele tasemeeksami tegema).

Jätkuvalt esitati küsimusi eesti keele oskuse nõude rakendamise kohta teistest riikidest saabunud töötajatele (arstid, hambaarstid, söögi- ja majutuskohtade teenindajad).

Ajakirjanikud on esitanud pidevalt teabenõudeid politseinike, vanglatöötajate, õpetajate, lasteaiatöötajate ja ühe Tallinna vene gümnaasiumi direktori eesti keele oskuse kontrollimise tulemuste kohta.

Teabenõudeid ja kaebusi esitati automaatvastajate keelekasutuse kohta ja selle kooskõla kohta keeleseaduses sätestatud eestikeelse asjaajamise nõudega.

Mitmes teabenõudes puudutati keelepoliitikat ja migratsiooniolukorda: kas kolmandatest riikidest saabujad eelistavad panna oma lapsed vene õppekeelele koolidesse; sooviti teada, kui palju on tehtud ettekirjutusi Eestis õppivatele välismaalastele, kes samal ajal töötavad (kullerid, taksojuhid, teenindajad poes ja söögikohtades).

Keeleõpet ja keeleõppe korraldust puudutavates teabenõuetes sooviti andmeid eesti keele eksamiks ettevalmistavate koolitusasutuste kohta; samuti tegevusloa taotlemise kohta (õpetajate kvalifikatsiooninõuded, tasumäärad, koolitusasutuse sisemise asjaajamise keel; kursuste õppekava mooduliteks jagamise tingimused).

Teabenõudeid esitati ka sõnakasutuse, sõnade ja väljendite tähenduse ning õigekirja kohta (uute sõnade tähenduse ja kasutamise kohta, tsitaatsõnade kasutamise ja neile eestikeelsete vastete leidmise kohta). Jätkuvalt esitati teabenõudeid selle kohta, kuidas võib nimetada lihavabu grilltooteid šašlõkiks, taimset päritolu jooke piimaks jms.

Neile ja teistele samalaadsetele küsimustele vastati koostöös EKI keelekorraldajatega.

Teabenõuetele vastati määratud tähtaja jooksul.

VII. Ülevaade läbiviidud kontrollidest, tehtud ettekirjutustest ning rakendatud sunnirahadest aastate lõikes.

Aasta	Kontroll-akte	Avastatud rikkumisi (rikkumiste osakaal)	Trahvid	Trahvide kogusumma	Keskmine trahvi-summa	Sunniraha hoiatusi	Rakendatud sunniraha	Sunniraha kogusumma	Keskmine sunniraha
2007	3115	3029 (97%)	564	22362	39,6				
2008	2562	2402 (93%)	494	13728	27,7				
2009	2433	2248 (92%)	331	5793	17,5				
2010	2359	2271 (96%)	225	7735,2	34,3		2	640	320
2011	1961	1742 (88%)	208	7947,6	38,2		3	670	223
2012	2171	1902 (88%)	176	9978	56,7		39	4 465	114
2013	2540	2261 (89%)	280	10771	38,46		161	12 425	77
2014	1746	1483 (85%)	128	7723	60,8	294	129	8 500	65,9
2015	1879	1654 (88%)	–	–	–	558	91	5 810	63,8
2016	1897	1721 (90%)	–	–	–	478	111	7 169	64,5
2017	1696	1536 (90%)	–	–	–		178	13 755	77,27
2018	2926	1998 (68%)	–	–	–	886	197	14 565	72,8
2019	2712	1806 (66%)	–	–	–	884	395	25 955	65,7
2020	2454	2126 (86%)	–	–	–	906	224	12 805	57,2
2021	2514	2237 (89%)	–	–	–	958	584	31945	54,7

VIII. Koostöö teiste ametiasutustega

Keeleamet jätkab keeleseaduse täitmise järelevalves koostööd Tallinna Linnaplaneerimise Ameti muinsuskaitse osakonna teabekandjate ja linnakujunduslike projektide läbivaatamise komisjoniga reklaami ja avalike siltide kavandite keelekasutuse keeleseaduse nõuetele vastavuse tagamisel, Tallinna Munitsipaalpolitsei Ametiga taksojuhtide keeleoskuse kontrollimisel, politseiasutustega politseiametnike ja turvatöötajate eesti keele oskuse kontrollimisel, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametiga tarbijatelt laekunud kaebuste lahendamisel ning Eesti Keele Instituudi keelekorraldajatega kirjakeele normi ja keelekasutuse hea tavaga seotud küsimuste lahendamisel.

Koolitusfirmade küsimustes jätkus aktiivne koostöö Integratsiooni Sihtasutusega, kus hankekomisjonis ja mitmes töörühmas osales Keeleameti esindaja, ning eesti keele kui teise keele õpetajate liidu ja Eesti võõrkeeleõpetajate liiduga. Täiskasvanute keeleõppe kvaliteedi hindamisel tehakse koostööd Töötukassaga. Samuti osaleb Keeleameti esindaja Eesti keelenõukogu ning kohanimenõukogu töös.

IX. Keeleameti tegevust ning keelepoliitikat käsitlevad artiklid, ettekanded ja intervjuud

19. veebruaril osales Ilmar Tomusk Emakeele Seltsi ja ajakirja Akadeemia teemapäeval „Keelekorralduse äärmised võimalused“ ning tegi ettekande teemal „Normist, tavadest ja vabadusest kolmes vaates: keeleametnik, õpetaja, kirjanik“.

12. märtsil osales Ilmar Tomusk Kohtla-Järve Gümnaasiumi emakeelepäeva aktusel ning rääkis õpilastele eesti keele tervislikust seisundist.

15. märtsil andis Ilmar Tomusk seoses emakeelepäevaga intervjuu Vikerraadiotele.

18. aprillil selgitas Ilmar Tomusk Ärilehes Keeleametile palju kaebusi toonud võõrkeelse väljendi *drive-in* kasutamise ja väärkasutamisega seonduvat ning vastas 23. aprillil Delfi küsimustele Keeleameti tegevuse kohta.

23. juulil avaldas ajaleht Postimees Ilmar Tomuski artikli „Vähemusrahvuse õppeasutus – mis see on?“.

10. augustil osales Ilmar Tomusk Kuusalus VIII Ahrensi konverentsil, kus pidas ettekande eesti keele kaitse aluspõhimõtetest põhiseaduses. Konverentsi korraldas Laurentsiuse Selts. Ahrensi konverents on järelvaadatav aadressil <https://www.youtube.com/watch?v=W2nun5i89H8>.

27. augustil avaldas kultuurileht Sirp Ilmar Tomuski artikli „Põhiseadus, selle preambul ja eesti keel“.

Septembris ilmus Ilmar Tomuski sulest järjekorras juba neljas artiklikogumik „Keel ja poliitika“, mis koondab artikleid ja ettekandeid aastaist 2018–2021. Eelmised kogumikud ilmusid aastail 2003, 2009 ja 2017. Värskes kogumikus on juttu 100-aastase riigikeele tervislikust seisundist, vene kooli üleminekust eesti õppekeelele, keeleoskusnõuete rakendamise probleemidest, avaliku ja tarbijateabe ning ärinimede keelest, keeleseadusest, keelenormist ja paljust muust.

13. oktoobril osales Ilmar Tomusk Siseministeeriumi selge keele päeval ning pidas ettekande teemal „Kas normikohane keel on selge ja arusaadav?“.

28. oktoobri Postimees avaldas Ilmar Tomuski artikli „Poliitreklaam ja selle keel“, milles on juttu reklaami keelenõuetest, ametile valimisreklaami kohta esitatud kaebustest ning nende menetlemisest.